

# MATURA –J. POLSKI

Repetytorium

Epoki literackie, lektury, wypracowania

## Powitanie z czytelnikiem

Witaj w świecie literatury, gdzie słowa malują obrazy, a historie ożywają na kartach papieru. Dzisiaj, stając u progu tej niezwykłej przygody, pragnę cię serdecznie powitać. Rozpoczynamy wspólną podróż, która ma na celu nie tylko przybliżenie ci wielkich dzieł literackich, ale także zaoferowanie narzędzi niezbędnych do skutecznego przygotowania się do egzaminu maturalnego z języka polskiego. Niech ten tekst będzie dla ciebie przewodnikiem, który krok po kroku wprowadzi cię w zakamarki polskiej literatury, epok literackich, a także technik tworzenia przekonujących wypracowań.

Zacznijmy od przypomnienia sobie, że literatura, podobnie jak każda forma sztuki, jest odbiciem czasów, w których powstawała, oraz ludzi, którzy ją tworzyli. To fascynująca mozaika myśli, emocji, idei i wartości, które kształtowały społeczeństwa na przestrzeni wieków. Dlatego też, zanim zanurzymy się w analizę poszczególnych lektur, warto zrozumieć kontekst historyczny i kulturowy, w którym te dzieła powstały. Pozwoli nam to na głębsze docenienie ich wartości i lepsze zrozumienie przesłań, które niosą.

Nasza podróż rozpocznie się od starożytności, przechodząc przez średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, modernizm, aż do współczesności. Każda z tych epok literackich wniosła coś wyjątkowego do skarbcza kultury, tworząc bogatą i zróżnicowaną tradycję literacką. Będziemy analizować dzieła takich mistrzów pióra jak Mickiewicz, Słowacki, Prus, Żeromski, czy Schulz, starając się odnaleźć klucz do ich nieśmiertelności w sercach czytelników.

Pamiętaj, że każde dzieło literackie można interpretować na wiele sposobów. Nie ma jednej, uniwersalnej metody analizy, która pozwoliłaby na pełne zrozumienie i docenienie wszystkich aspektów literatury. Dlatego zachęcam cię do aktywnego uczestnictwa w tej podróży, do zadawania pytań, poszukiwania odpowiedzi, a przede wszystkim – do tworzenia własnych interpretacji. Twoje spojrzenie na literaturę jest równie ważne, co spojrzenie krytyków literackich czy historyków literatury.

Przygotowanie do egzaminu maturalnego z języka polskiego to nie tylko nauka faktów, dat czy biografii autorów. To przede wszystkim rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia, analizy tekstu, argumentacji oraz wyrażania własnych myśli i

opinii. Przez kolejne strony tego tekstu będziesz miał okazję nie tylko zgłębić tajniki analizy literackiej, ale także nauczyć się, jak skutecznie budować wypracowania, które poruszą serca i umysły egzaminatorów.

Nie zapominajmy również o arkuszach maturalnych, które są nieodłącznym elementem przygotowań. Analiza poprzednich lat, próbne egzaminy, a także ćwiczenia na komponowanie własnych tekstów – wszystko to pomoże ci stać się bardziej pewnym siebie w dniu egzaminu. Przedstawimy ci strategie rozwiązywania zadań, podpowiemy, jak efektywnie zarządzać czasem oraz jak unikać typowych błędów.

Nasze spotkanie z literaturą i przygotowanie do matury to nie tylko nauka i obowiązek. To przede wszystkim przyjemność odkrywania, ile piękna, mądrości i inspiracji można znaleźć na kartach książek. Mam nadzieję, że ten tekst stanie się dla ciebie źródłem wiedzy, ale również inspiracji do dalszych poszukiwań literackich, nie tylko na potrzeby egzaminu, ale także dla własnej satysfakcji i rozwoju.

Zachęcam cię do otwarcia umysłu, serca i wyobraźni na to, co literatura ma ci do zaoferowania. Niech ta podróż będzie dla ciebie nie tylko nauką, ale także przygodą, która wzbogaci twoje życie na wiele sposobów. Razem odkryjmy, co czyni dzieła literackie nieśmiertelnymi i jak mogą one wpłynąć na nasze życie, myślenie i postrzeganie świata.

Witaj w podróży, która, mam nadzieję, będzie dla ciebie zarówno źródłem wiedzy, jak i niezapomnianym doświadczeniem.

# Spis treści

Powitanie z czytelnikiem.....	2
Wstęp .....	16
Zmiany w formule egzaminu maturalnego 2024 .....	17
Planowanie nauki i techniki zapamiętywania .....	18
Część I: Omówienie epok literackich .....	21
1. Starożytność .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Charakterystyka epoki .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Definicja i ramy czasowe.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Cechy literatury starożytnej.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Wpływ kultury greckiej i rzymskiej .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Główne motywy literackie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Mitologia.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Bohaterstwo i walka .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Los człowieka i bogów.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Najważniejsi autorzy i ich dzieła .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Homer ("Iliada", "Odyseja") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Sofokles ("Król Edyp") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Wergiliusz ("Eneida") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
2. Średniowiecze .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Charakterystyka epoki .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Ramy czasowe i podział na okresy .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Rola Kościoła i chrześcijaństwa .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Cechy sztuki i literatury średniowiecznej.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Główne motywy literackie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>

- Walka dobra ze złem..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy religijne i moralizatorskie..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Rycerstwo i ideały rycerskie..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Dante Alighieri ("Boska Komedia") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Geoffrey Chaucer ("Opowieści kanterberyjskie") **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Anonim ("Pieśń o Rolandzie") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
3. Renesans ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Charakterystyka epoki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i cechy renesansu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Humanizm i powrót do antyku ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Rola mecenatu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Człowiek i jego godność ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Natura i jej piękno..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Życie, śmierć i przemijanie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- William Szekspir ("Hamlet", "Romeo i Julia") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Mikołaj Kopernik ("O obrotach sfer niebieskich") **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Jan Kochanowski ("Treny", "Fraszki") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
4. Barok ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Charakterystyka epoki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i główne cechy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kontrreformacja i jej wpływ na literaturę..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Barokowy światopogląd..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Konflikt między duchowością a materializmem..	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Vanitas i przemijanie.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Ekspresja emocji i dramatyzm .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Najważniejsi autorzy i ich dzieła .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
John Milton ("Raj utracony") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Jan Andrzej Morsztyn ("Do Trupa") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Daniel Naborowski ("Na zdrowie") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
5. Oświecenie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Charakterystyka epoki .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Definicja i ramy czasowe.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Oświecenie w Polsce i Europie.....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Nauka i rozum przeciwko ignorancji .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Główne motywy literackie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Krytyka społeczeństwa i obyczajów .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Wolność, równość, braterstwo .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Edukacja i rozwój osobisty .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Najważniejsi autorzy i ich dzieła .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Voltaire ("Kandyd") .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Jean-Jacques Rousseau ("Umowa społeczna") ...	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Ignacy Krasicki .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
6. Romantyzm .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Charakterystyka epoki .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Ramy czasowe i główne cechy .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Rewolucja, wolność, indywidualizm .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Zainteresowanie folklorem i historią .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Główne motywy literackie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Miłość, natura, natchnienie .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>

- Walka o wolność, patriotyzm..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Tajemnica, noc, śmierć ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Adam Mickiewicz ("Pan Tadeusz", "Dziady") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Juliusz Słowacki ("Balladyna") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- George Gordon Byron ("Don Juan") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
7. Pozytywizm..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Charakterystyka epoki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i główne cechy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Praca u podstaw, walka z niewiedzą ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Nauka i postęp technologiczny ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kwestia społeczna, ubóstwo ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Emancypacja kobiet ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Krytyka zacofania i obskurantyzmu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Bolesław Prus ("Lalka") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Eliza Orzeszkowa ("Nad Niemnem") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Henryk Sienkiewicz ("Quo Vadis") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
8. Młoda Polska ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Charakterystyka epoki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i główne cechy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Dekadentyzm, symbolizm, modernizm..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kryzys wartości i poszukiwanie nowej tożsamości **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Subiektywizm, indywidualizm ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

- Niepokój, melancholia, tęsknota ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Eksperymenty formalne i nowatorstwo ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Stanisław Wyspiański ("Wesele") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Władysław Reymont ("Chłopi") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kazimierz Przerwa-Tetmajer ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
9. Dwudziestolecie międzywojenne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Charakterystyka epoki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i główne cechy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Awangarda i eksperyment ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kultura masowa i rozwój technologii..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kryzys tożsamości i alienacja ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Miasto jako przestrzeń życia ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Refleksje nad czasem i historią ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Bruno Schulz ("Sklepy cynamonowe") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Witold Gombrowicz ("Ferdydurke") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Julian Tuwim ("Kwiaty polskie")..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
10. Literatura po 1945 roku..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Okres powojenny ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Ramy czasowe i charakterystyka ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Realizm socjalistyczny i jego odrzucenie..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Poszukiwanie nowej tożsamości po traumie wojny**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Literatura współczesna ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Postmodernizm i jego cechy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**



- Dialog z tradycją i intertekstualność ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Globalizacja i jej wpływ na literaturę ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Główne motywy literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pamięć i zapomnienie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Tożsamość w czasach globalizacji ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Konflikty wewnętrzne i zewnętrzne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Najważniejsi autorzy i ich dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Czesław Miłosz ("Zniewolony umysł") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Wisława Szymborska ("Widok z ziarnkiem piasku") **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Olga Tokarczuk ("Bieguni") ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Część II. Analizy i interpretacje wybranych lektur... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
1. "Bogurodzica" ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Analiza tekstu i jego budowa ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy religijne i patriotyczne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Rola "Bogurodzicy" w kulturze polskiej ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
2. "Dzieje Tristana i Izoldy" ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Geneza i miejsce w literaturze średniowiecza .... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy miłości, honoru i zdrady ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Symboli i ich znaczenie w utworze ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
3. "O obrotach sfer niebieskich" ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kopernik jako postać historyczna i naukowa ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie głównych tez dzieła ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wpływ na światopogląd renesansowy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Znaczenie dzieła dla rozwoju nauki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

4. "Hamlet" Williama Shakespeare'a ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Kontekst historyczny i literacki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza głównych postaci ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywy zemsty, obłądu i miłości ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Symbolika i interpretacje ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

5. "Pan Tadeusz" Adama Mickiewicza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Kontekst historyczny i biograficzny Mickiewicza **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Charakterystyka postaci ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywy patriotyzmu, miłości, przyrody ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Język i styl Mickiewicza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6. "Lalka" Bolesława Prusa ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Realizm w "Lalce" i jego znaczenie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Charakterystyka głównych postaci ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywy społeczne i psychologiczne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza wybranych fragmentów ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

7. "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wyspiański i jego miejsce w literaturze Młodej Polski **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie dramatu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Symbolika i motywy narodowe..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza głównych postaci ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Kontekst kulturowy i historyczny ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

8. "Chłopi" Władysława Reymonta ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Reymont i realizm ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Charakterystyka środowiska wiejskiego ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywy pracy, zmiany pór roku, życia i śmierci . **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Język i styl..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

9. "Zbrodnia i kara" Fiodora Dostojewskiego ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Dostojewski i jego filozofia ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza postaci Rodiona Raskolnikowa ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywy winy, kary, odkupienia ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Znaczenie Sankt Petersburga w utworze ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

10. Wiersze wybrane ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

- Biografie poetów i kontekst historyczny..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Analiza i interpretacja wybranych wierszy..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy, style, język..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Wpływ na kulturę i literaturę..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
11. "Ferdynand" Witolda Gombrowicza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Gombrowicz w kontekście literatury XX wieku... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Forma i język ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy dojrzewania, tożsamości, krytyki społecznej**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
12. "Inny świat" Gustawa Herlinga-Grudzińskiego.. **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Kontekst historyczny i biograficzny..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Streszczenie fabuły ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Analiza doświadczenia obozowego..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Motywy wolności, godności, cierpienia ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Styl i narracja ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Pytania i zadania sprawdzające zrozumienie tekstu**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Część III: Wypracowania ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
1. Jak pisać wypracowanie maturalne..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Struktura wypracowania..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Wstęp: jak zacząć, teza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Rozwinięcie: argumenty, przykłady, analiza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Zakończenie: podsumowanie argumentów ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Styl i język akademicki..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Zasady języka akademickiego: unikanie potoczności, precyzja wypowiedzi ... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Używanie cytowań: jak poprawnie cytować dzieła literackie **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Unikanie plagiatu: jak prawidłowo korzystać z źródeł **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Przykładowe sformułowania i zwroty ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Rozpoczynanie paragrafów: frazy wprowadzające **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Łączenie argumentów: spójniki, zwroty przejściowe **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Wyrażanie opinii: konstrukcje modalne, sformułowania subiektywne **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

2. Analiza i interpretacja wiersza..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Wybór wiersza: jak dobrać wiersz do analizy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Analiza formalna: metrum, rym, budowa wiersza **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Interpretacja treści: motywy, symbole, przesłanie **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

3. Przykładowy temat: Rola konfliktu pokoleń w 'Lalce' **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Wprowadzenie do tematu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Analiza konfliktu pokoleń w "Lalce" ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Znaczenie konfliktu dla rozwoju akcji i kreacji bohaterów **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Wnioski ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

4. Przykładowy temat: Wizja władzy w Makbecie.. **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Wprowadzenie do tematu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano załładki.**

Analiza przedstawienia władzy w dramacie..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Interpretacja motywów ambicji i upadku ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wnioski ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

5. Charakterystyka postaci: "Charakterystyka Andrzeja Kmicica z 'Potopu'" **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Kim jest Kmicic, kontekst historyczny ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Rozwój postaci: od awanturnika do bohatera narodowego **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza cech charakteru, motywacji, zmian ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Znaczenie postaci dla fabuły i moralnego przesłania utworu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

6. Porównanie: "Motyw miłości w 'Romeo i Julii' oraz 'Weselu'" **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wprowadzenie: uniwersalność motywu miłości **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Analiza przedstawienia miłości w obu utworach **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Porównanie kontekstów kulturowych, społecznych i historycznych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wnioski: różnice i podobieństwa w traktowaniu motywu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część IV: Arkusze maturalne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Arkusze maturalne z lat poprzednich ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Statystyki poziomów trudności ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Najczęściej pojawiające się motywy i tematy ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Zadania zamknięte ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Zadania otwarte ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Zadania na interpretację tekstu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Błędy często popełniane przez maturzystów ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

2. Wskazówki do rozwiązywania zadań ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

- Zarządzanie czasem podczas egzaminu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Techniki szybkiego czytania i analizy tekstu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Techniki zaznaczania odpowiedzi ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Praca z tekstem źródłowym ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Czytanie ze zrozumieniem ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Analiza i interpretacja wiersza ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Przygotowanie do zadań otwartych ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Skuteczne formułowanie wniosków ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
3. Jak radzić sobie ze stresem podczas egzaminu ... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Techniki relaksacyjne przed i w trakcie egzaminu **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Wizualizacje ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Budowanie pozytywnego nastawienia ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Przypomnienie sobie sukcesów i osiągnięć ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Plan B na wypadek "zacięcia się" ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Strategie na szybkie przypomnienie sobie materiału **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Zarządzanie czasem i energią w dniu egzaminu . **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Plan dnia egzaminu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Dodatki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Definicje podstawowych pojęć ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Gatunki literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Rodzaje i gatunki poezji ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Środki stylistyczne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Terminologia związana z analizą tekstu ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Budowa wiersza: strofa, wers, rym, rytm ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**
- Figury stylistyczne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Narracja..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Pojęcia związane z teorią literatury ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Epika, liryka, dramat: charakterystyka i przykłady **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motyw literacki, temat literacki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Konwencja, gatunek literacki ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Postaci z lektur obowiązkowych ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Bohaterowie literatury współczesnej ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Postaci historyczne w literaturze ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Wykaz najbardziej pomocnych pozycji ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Książki teoretyczne i historyczne ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Strony internetowe i bazy danych ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Polecane czasopisma naukowe i literackie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Motywacyjne zakończenie ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**



Wstęp

## Zmiany w formule egzaminu maturalnego 2024

W kontekście egzaminu maturalnego z języka polskiego w 2024 roku, uczniowie oraz nauczyciele stanęli przed nowymi wyzwaniami i zmianami w formule egzaminacyjnej. To istotne, aby każdy kandydat miał pełną świadomość tych modyfikacji, gdyż wpływają one nie tylko na sposób przygotowań, ale również na strategię podejścia do samego egzaminu. Zmiany te zostały wprowadzone w celu lepszego sprawdzenia umiejętności i kompetencji językowych uczniów, a także w celu dostosowania poziomu egzaminu do aktualnych standardów edukacyjnych.

Pierwsza znacząca zmiana dotyczy struktury samego egzaminu. Egzamin maturalny z języka polskiego podzielony jest na dwie części: część pisemną oraz ustną. W obu tych segmentach wprowadzone zostały modyfikacje mające na celu lepsze zdiagnozowanie umiejętności kandydatów. W części pisemnej zmianie uległa liczba zadań oraz ich typ, co ma na celu dokładniejsze sprawdzenie zdolności interpretacyjnych, analizy tekstu literackiego oraz umiejętności wypowiedzi własnej na dany temat. Zwiększono też wagę zadań otwartych, które wymagają od uczniów samodzielnej myśli krytycznej oraz umiejętności argumentacji.

Kolejną zmianą jest wprowadzenie nowych lektur obowiązkowych, które mają na celu odświeżenie kanonu literackiego i dostosowanie go do współczesnych realiów oraz potrzeb edukacyjnych młodego pokolenia. To oznacza, że uczniowie będą musieli zmierzyć się z tekstami, które być może nie były dotychczas szeroko omawiane w szkolnych programach nauczania. Dlatego tak ważne jest, aby w procesie przygotowawczym szczególną uwagę poświęcić nie tylko klasycznym dziełom literatury polskiej, ale także nowszym pozycjom, które mogą pojawić się na egzaminie.

Zmiany objęły również kryteria oceniania prac pisemnych. Egzaminatorzy będą zwracać większą uwagę na oryginalność podejścia do tematu, samodzielność w formułowaniu myśli oraz bogactwo językowe wypowiedzi. To oznacza, że powierzchowne lub schematyczne odpowiedzi, oparte wyłącznie na zapamiętanych frazach, nie będą wystarczające, aby uzyskać wysoką ocenę. Ważna stanie się głębia analizy, jak również umiejętność zastosowania wiedzy literackiej do interpretacji tekstu.

Co więcej, w części ustnej egzaminu zwiększono zakres tematyczny, z którego uczniowie będą mogli wylosować pytania. Oznacza to konieczność szerszego przygotowania się do egzaminu, obejmującego nie tylko znajomość konkretnych dzieł literackich, ale także umiejętność wypowiedzi na tematy związane z szeroko rozumianą kulturą, historią literatury oraz jej związkami z aktualnymi problemami społecznymi i kulturowymi.

W odpowiedzi na te zmiany, kluczowe staje się kompleksowe i przemyślane przygotowanie do egzaminu. Nie wystarczy ograniczyć się do mechanicznego przyswajania faktów i treści lektur. Konieczne jest rozwijanie umiejętności analitycznych, krytycznego myślenia oraz elastyczności w formułowaniu wypowiedzi. To wymaga zarówno samodzielnej pracy z tekstami, jak i aktywnego uczestnictwa w zajęciach, dyskusjach oraz wykorzystywania różnorodnych źródeł wiedzy.

Przygotowanie do matury w nowej formule to również wyzwanie dla nauczycieli, którzy muszą dostosować metody dydaktyczne do zmienionych wymagań egzaminacyjnych. Ważne jest, aby proces nauczania był jak najbardziej interaktywny, angażujący uczniów w proces twórczego myślenia, dyskusji oraz analizy. Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi edukacyjnych, takich jak multimedia, internetowe bazy danych czy platformy edukacyjne, może znacząco wspomóc ten proces.

Zmiany w formule egzaminu maturalnego z języka polskiego w 2024 roku stanowią odpowiedź na potrzebę lepszego przygotowania młodych ludzi do wyzwań współczesnego świata - świata, w którym krytyczne myślenie, umiejętność argumentacji oraz bogactwo języka stają się kluczowymi kompetencjami. To również szansa na głębsze zrozumienie literatury i kultury, na której fundamencie kształtuje się nasza tożsamość.

## Planowanie nauki i techniki zapamiętywania

Efektywne planowanie nauki i skuteczne techniki zapamiętywania są kluczowe dla każdego ucznia przygotowującego się do matury z języka polskiego. Aby maksymalnie wykorzystać czas i zasoby, niezbędne jest zastosowanie sprawdzonych

metod, które ułatwią przyswajanie wiedzy i umiejętności. W tym kontekście ważne jest, aby podejście do nauki było systematyczne i dobrze zorganizowane.

Rozpoczynając proces przygotowań, pierwszym krokiem powinno być stworzenie harmonogramu nauki. Taki plan powinien uwzględniać wszystkie obowiązki ucznia, pozostawiając jednocześnie wystarczająco dużo czasu na odpoczynek i rekreację. Planowanie nauki na kilka miesięcy przed egzaminem, z wyraźnie określonymi celami tygodniowymi i miesięcznymi, pozwoli na zrównoważone rozłożenie materiału i uniknięcie stresu związanego z koniecznością intensywnej nauki tuż przed egzaminem.

Kolejnym krokiem jest wybór odpowiednich technik zapamiętywania, które są zgodne z preferencjami ucznia i specyfiką materiału. Jedną z najbardziej efektywnych metod jest technika powtórzeń rozłożonych w czasie. Polega ona na powtarzaniu materiału w określonych odstępach czasowych, co zwiększa prawdopodobieństwo trwałego zapamiętania informacji. Można zacząć od codziennych powtórek kluczowych pojęć i definicji, stopniowo zwiększając odstęp czasowy między kolejnymi sesjami powtórkowymi.

Wykorzystanie map myśli to kolejna skuteczna technika, która pomaga w organizacji wiedzy i ułatwia zapamiętywanie poprzez wizualizację zależności między poszczególnymi elementami materiału. Tworzenie map myśli może być szczególnie pomocne przy analizie złożonych dzieł literackich, pomagając w usystematyzowaniu postaci, motywów, czy związków przyczynowo-skutkowych.

Metoda skojarzeń to technika, która polega na łączeniu nowych informacji z tymi już znanymi. Może to być szczególnie przydatne przy zapamiętywaniu dat, nazwisk autorów czy charakterystycznych cech poszczególnych epok literackich. Skojarzenie nowej informacji z obrazem, sytuacją czy słowem kluczem może znacząco ułatwić późniejsze przypomnienie sobie tej informacji.

Karty pracy, znane również jako fiszki, to kolejna metoda, która może znacznie ułatwić zapamiętywanie definicji, cytatów, motywów literackich czy teorii literackich. Na jednej stronie karty można umieścić pytanie lub hasło, a na drugiej - odpowiedź lub definicję. Systematyczne przeglądanie kart i próba przypomnienia sobie treści przed sprawdzeniem odpowiedzi na odwrocie jest skutecznym sposobem na aktywne przyswajanie wiedzy.

Oprócz technik zapamiętywania, ważne jest również, aby zwrócić uwagę na ogólne warunki, w jakich odbywa się nauka. Zapewnienie sobie odpowiedniego miejsca do nauki, wolnego od rozpraszaczy, z dostateczną ilością światła i w komfortowej temperaturze, jest fundamentalne dla efektywności procesu uczenia się. Równie ważne jest dbanie o regularne przerwy, które umożliwią umysłowi odpoczynek i regenerację, zwiększając tym samym koncentrację i skuteczność nauki w dłuższym okresie.

W kontekście przygotowań do matury z języka polskiego, kluczowe będzie również ćwiczenie umiejętności pisania wypracowań, co wymaga nie tylko znajomości materiału, ale także zdolności do organizacji myśli i jasnego formułowania argumentów. Regularne pisanie tekstów na różnorodne tematy, a następnie analiza ich z nauczycielem lub samodzielne porównywanie z modelowymi odpowiedziami, pozwoli na stopniowe doskonalenie tej umiejętności.

Podsumowując, skuteczne przygotowanie do matury z języka polskiego wymaga nie tylko dobrze zaplanowanej nauki i wykorzystania efektywnych technik zapamiętywania, ale także stworzenia odpowiednich warunków do nauki oraz regularnego ćwiczenia umiejętności pisania. Dzięki systematycznemu podejściu i konsekwentnemu stosowaniu tych metod, każdy uczeń może znacząco zwiększyć swoje szanse na sukces na egzaminie maturalnym.

# Część I: Omówienie epok literackich